

**ПО ВЪПРОСА ЗА РОЛЯТА И МЯСТОТО НА ГЕОГРАФИЯТА
В НАШИТЕ СРЕДНИ УЧИЛИЩА**

М. Печевски

Народната власт извърши коренна реформа на цялата наша образователна система. Непосредствено след Девети септември 1944 г. тя беше преустроена на марксистко-ленинска основа. На тази основа продължава и сега да се усъвършенствува идейно-теоретическото равнище на учебно-възпитателната работа. Във връзка с това бяха премахнати някои учебни предмети, заварени от буржоазното училище, които нямат никакво образователно значение, а същевременно са пречка и за комунистическото възпитание на подрастващите поколения. На тяхно място се въведоха съвсем нови учебни дисциплини, които имат задачата да подготвят учениците преди всичко за участие в материалното производство — електротехника, машиностроене, основи на селското стопанство и др.

С оглед по-тясното свързване на училището с живота се направиха съществени промени и в учебното съдържание на голяма част от учебните предмети, заварени от буржоазното училище и запазени при народната власт. Преустройството на образованието от гледна точка на учебния материал не можеше обаче да се извърши еднократно, защото при социализма науките се развиват извънредно бързо. Изискванията на живота задължават училището периодично да включва в учебния материал редица нови научни открития, защото голяма част от тях намериха и продължават да намират ценно приложение в социалистическото строителство. Ето защо през двадесетте години народна власт бяха направени няколко основни промени в учебните планове и програми. Последната от тях се извърши през 1963 г. Според тази реформа курсът на обучението в нашите средни училища беше намален от 12 на 11 години. Тази реформа засегна остро обучението по икономическа география — единствената дисциплина, която представлява клон на икономическите науки в нашето средно общообразователно политехническо училище.

В настоящата статия ние си поставяме задачата да обосновем от педагогическа и общественно-практическа гледна точка каква е действителната роля на географските и по-конкретно на икономгеографските знания при подготовката на кадри за различните области на живота у нас сега и в бъдеще. Въз основа на това ние правим опит да обясним

дали правилно и на научна основа е определено мястото на икономическата география в учебните планове за средните училища от 1963—1964 г. и по-конкретно в плана за образователното трудово-политехническо училище — засега най-масовия тип училище у нас.

* * *

Задачите на географията като учебен предмет в средните училища са разнообразни — образователни, миогледни, възпитателни и практически. Една от тях е да се запознаят учениците с основите на географските науки, представени в училищната география с техните два главни клона — физическата география, която е природна наука, и икономическата география, която е обществена наука.

С оглед изграждането на подрастващите поколения у нас като хора с всестранна образованост и култура партията и правителството още в първите години след Девети септември правилно възприеха в училището да се изучават еднакво основите и на физическата, и на икономическата география. Нещо повече, може съвсем определено да се каже, че икономическата география обаче като истинска, марксистко-ленинска наука се въведе в училището едва от народната власт, и то не случайно, а защото партията прецени правилно огромната роля, която изграят икономическите знания при изграждането на социализма в нашата страна и въобще в живота и бита на хората. За това определено говори тук приложената таблица 1.

От таблицата е ясно, че в учебните планове от 1963 и 1964 г., които за разлика от всички други планове след Девети септември са съставени служебно и главно от органи на МНП, икономическата география в горния курс на средното общообразователно училище е сведена до такова положение, че тя не може вече да изпълнява сериозно учебно-образователни и възпитателни задачи. В последния учебен план от 1964 г. икономическата география в горния курс е направена безпредметна като учебна дисциплина, защото по данните от таблицата се вижда, че часовете по икономическа география на България в X кл. са намалени с 42% спрямо програмата от 1960 г. и се премахва изцяло курсът по икономическа география на страните. Такова положение не съществува в сега действащите учебни планове и програми в нито една социалистическа страна и в редица капиталистически страни, които имат добре развити образователни системи.

Във връзка с горното положение група научни работници по география, представители на ГИ при БАН, Софийския университет, ВИИ „Карл Маркс“ в София, Българското географско дружество и др., направиха мотивирано изложение до ЦК на БКП (преди още да бъде одобрен учебният план от 1963 г.). Близко три месеца, след като МНП вече одобри този план и го приложи в училищата от началото

Таблица 1

Извлечение
от учебните планове и програми по икономическа география
за периода от 1945 до 1963 г. (горек курс)

Според уч. план и програмата (год.)	Курс по икономическа география	В кой клас се изучава	Седмич. хорариум (часа)	Годишен брой на часовете				
				заграничния страни			България	всичко по икон. геогр. в горния курс
				социалист.	капиталист.	всичко		
1945	Страни в света България	IX XI	2 2	26 —	46 —	66 66	132	
1948	Африка и Австралия Америка и Азия Европа България	VIII IX X XI	1/2 1 1/2 2	— 1 12 —	15 31 20 —	79 66	145	
1951	Капитал. страни СССР СНД България	VIII IX X XI	1 1 1/2 2	— 33 18 —	33 — — —	84 66	150	
1952 и 1953	Капитал. страни СССР и СНД България	VIII IX X	2 2 2	66 66 —	— — —	132 66	198	
1955	Страни в света България	IX X	2 2	33 —	33 —	66 66	132	
1958	Страни в Европа Страни в останал. континенти България	IX X XI	2 1 2	42 10 —	24 23 —	99 66	159	
1960	Страни в света СССР НРБ (обща част) НРБ (райони)	IX X X XI	2 1/4 1,75 1	22 18 — —	46 — — —	88 48 82 34	170	
1963	Социалист. страни България	IX X	1 1,70	33 —	— —	33 47	80	
1964	Страни в света България	— X	— 1,70	— —	— —	47	47	

на учебната 1963—1964 г., министерството отговори на представителите на географската общественост, че то „*оценява значението и мястото на обучението и възпитанието по география. Поради намаляване курса на обучението от 12 на 11 г. и седмичната заетост на учениците на 32 ч. нямаше възможност да се предвидят повече часове по география*“ (подчертаното наше — М. П.). В действителност така ли стои въпросът?

Ако се направи анализ на данните в приведената таблица — извлечение от учебните планове на същото министерство, ще се види съвсем ясно и убедително, че през периода от 1954 до 1960 г., през който курсът на обучението е бил също така единадесетгодишен, икономическата география е била застъпена в горния курс средно два пъти, а в отделни години и над три пъти повече (1952—1953 г.), отколкото в най-новия план от 1964 г. Явно е при наличността на тези факти, че не единадесетгодишното обучение е истинската причина за намаляване хорариума по география и изхвърлянето на цели курсове от нея (икономическа география на страните в IX кл. и икономически райони и селища на България в XI кл.). Следователно причините ще трябва да се търсят другаде. Къде?

Принципно положение в нашето социалистическо училище е, че мястото на учебните предмети в учебните планове се определя от ролята и значението, което те имат за подготовката на подрастващите кадри — такава, каквато тя се изисква от нуждите на нашето социалистическо развитие в момента и в перспектива до 1980 г.

Какви са в същност сегашните изисквания и дали именно те наложиха на съставителите на новия учебен план да ограничат в такива размери мястото на географията в горния курс — нещо, което те не са направили с нито една друга учебна дисциплина? Правилен отговор на този въпрос е даден ясно и определено в редица положения из решенията на VIII конгрес на БКП, с които съставителите на новия учебен план са били задължени да се съобразяват, защото целта на този план беше да съгласува именно задачите и учебния материал в училищата с Директивите и решенията на VIII конгрес на БКП.

Принципни, научни и идейно-политически обосновани отговори за мястото на икономическата география на страните могат да се намерят в материалите и решенията на XXII конгрес на КПСС, както и в тези на VIII конгрес на БКП. Много ценни и насочващи указания за разрешаването на поставения въпрос могат да се почерпят и направо от нашата социалистическа практика. Особено ценен е и не бива в никой случай да се пренебрегва и близо вековният опит на преподаването по икономическа география в нашата собствена страна, както и съвременният опит на всички социалистически страни и опитът на редица капиталистически страни.

Използвайки критично и обективно всички тези източници, ние смятаме, че в най-новия учебен план и в програмата по география, разработена според него, физическата география е застъпена добре, без да е допуснато ни най-малко разточителство на часове. Авторите на учебния план и на учебната програма правилно са схванали и оценили значението на тази дисциплина за осъществяване основните образователни, миогледни, възпитателни и практически задачи на общообразователното училище.

Както при редица други предмети, така и при физическата география много правилно според нас са постъпили съставителите на учебния план и на учебната програма, като са дали място на един обобщителен курс по обща физическа география в VIII кл., чрез който се разкриват пред учениците най-общите физикогеографски закономерности и комплексните особености на природно-географската среда в различните зони и в големи области от земната повърхност. А това има извънредно важно практическо значение, тъй като географската среда, както е известно, е едно от материалните условия на живота, без което и извън което той и всякаква стопанска дейност са невъзможни. Доброто познаване на тази среда и формирането на умения у учениците да могат правилно да отчитат нейната роля при решаването на конкретни задачи в практиката или в живота на човека съобразно съществуващите обществено-икономически условия придава извънредно голяма практическа значимост на обучението по физическа география, която ръководството на МНП правилно е оценило.

Свършено друго и неправилно е обаче разбирането на авторите на най-новия учебен план за възможностите, които има икономическата география за свързване на училището с практиката и за подготовката на подрастващи кадри от съвсем нов тип. Една от генералните задачи на различните видове училища в НРБ, в това число и на общообразователното, е да запознае учениците теоретически и практически с основните отрасли на нашето материално производство и да ги подготви морално да се включат активно и компетентно в него, когато завършат съответното училище. Производството обаче според определението на К. Маркс има две страни, две научни основи — техническа и икономическа. Нашето училище може да създаде добри утрешни производственици, средни техници и ръководители на производството само когато ги запознае еднакво добре и с техническите, и с икономическите основи на производството. Ако приемем това положение като принцип при решаване въпросите на нашето образование, а основавайки се на посоченото определение от К. Маркс, ние не можем и не бива да не се опрем върху този принцип, нашето дълбоко убеждение и разбиране е, че в учебните планове на нашето средно общообразователно трудово-политехническо училище се отдава значение и се отделя място главно на учебните дисциплини, с които се дават знания за техническите научни основи на произ-

водството: математика, машинознание, електротехника и др. Това е неправилно решаване на въпроса. *Напълно погрешно и с големи отрицателни последици за нашата икономика е подценяването, пренебрегването и ограничаването на учебните дисциплини, които дават знания на учениците за икономическите научни основи на нашето социалистическо стопанство, а така също и за стопанството на страните от капиталистическия и социалистическия свят.*

Българската комунистическа партия, която е вдъхновител и ръководител на всички победи и успехи в нашия живот, има правилно, ясно и вярно разбиране по въпроса за ролята на икономическата просвета и култура като важен фактор за изграждане на комунистическото общество у нас. Ето само няколко конкретни доказателства за това, които според нас са пренебрегнати при решаване на проблемата за съдържанието на образованието:

В работата на VIII конгрес на партията, когато се отчита състоянието на идеологическата работа, се казва: *„Положително е, че на преден план в нея излязоха икономическата страна на марксистко-ленинската теория и въпросите на конкретната икономика на стопанството“* (5, стр. 184, подчертаното наше — М. П.). Пак тогава, когато се обсъжда въпросът, какво трябва да се постави от сега нататък в центъра на идеологическата работа на партията, се казва:

„Директивите за развитието на НФБ през периода на 1961—1980 г., разясняването на всеки техен показател, мобилизирането на силите на народните маси за тяхното претворяване в живота — ето какво трябва да бъде главното съдържание на цялата наша пропагандистка, масово-политическа и културно-просветна работа, ето накъде сега преди всичко трябва да се насочи целият наш идеологически фронт. Партията трябва да направи Директивите достойни на всички трудещи се, на целия народ. Когато Директивите завладеят масите, тогава те ще станат велика материална сила, ще станат движеща сила на нашето развитие“ (5, стр. 186, подчертаното наше — М. П.).

Три от разделите на Директивите се отнасят до икономиката на нашата страна, а останалите два — до образованието и материалното и културното благосъстояние на нашия народ. А и петте раздела на Директивите се отнасят до теми, които са предмет на изучаване по икономическа география на България (вж. Програмата по география от 1960 и 1963 г.). *Няма друг предмет в училището, в който общите икономически основи на стопанството и икономическата политика на партията да са органически така свързани с учебния материал, както по икономическа география на България.* Така стои и въпросът с икономиката и икономическата политика на страните в света — социалистически и капиталистически.

Основната задача, която VIII конгрес на партията постави сега пред българския народ, е икономическото развитие на нашата родина — доизграждане икономическите основи на социализма и полагане икономическите основи на комунизма. А решаващото условие за изпълнението на тази задача са хората, кадрите — основната производителна сила, която използва материално-техническата база и управлява обществените работи (5, стр. 141). Ето защо „разгръщането на неуморна политико-възпитателна работа за изграждането на новия човек — строител на комунизма, е първостепенна задача на партията през предстоящия период (3, стр. 12).

Работата на партията по тази задача трябва да бъде насочена по следните главни направления: 1. Повишаване политическата съзнателност на гражданите, тяхната преданост към партията и към делото на комунизма вобщие, към социалистически патриотизъм и социалистически интернационализъм, тяхната активност в социалистическото строителство (3, стр. 12). 2. Формиране на марксистко-ленински мироглед у всички членове на социалистическото общество, разбира се, в това число и у учениците (5, стр. 141). 3. Комунистическо възпитание и отношение на всички граждани към труда и социалистическата собственост (5, стр. 145). 4. Да се създадат у всички граждани чертите на комунистическия морал (5, стр. 145). 5. Да се изгради от всеки човек всестранно развита личност, т. е. човек с всестранно общо образование и култура и физическо развитие (5, стр. 146).

Икономическата география на България и на страните в света имат големи и разнообразни възможности да подпомогнат активно работата на партията при изграждане на новия човек по всеки един от посочените показатели, защото самият предмет на икономическата география засяга стопанската дейност на хората, техния бит, културата, обществения и политическия живот. Тази тясна и органическа връзка на икономическата география с проблемите на производството и изграждането на новия човек трябва да се вижда от ръководителите на образованието и нейното преимущество пред редица други учебни предмети при осъществяване основните задачи на партията, които са същевременно и задачи на училището. Всичко това обаче е възможно и осъществимо само при условие, че ѝ се отдели подobaващо и достатъчно място в учебния план. Нещо повече, партията отчете на VIII конгрес, че усвояването на марксистко-ленинизма в средните училища чрез преподаването на учебните предмети, особено що се отнася до икономическата му страна, е недостатъчно и се налага въвеждането на специален предмет по основите на политическите знания (5, стр. 185). При такава постановка на въпросите за идеологическата работа и икономическата просвета на партията сред трудещите се съставителите на новия учебен план съкращават близо два пъти единствената обща икономическа дисциплина в средното общообразователно училище. В същото време партията е предоставила ши-

роко страниците на своя ежедневен орган в „Работническо дело“, на теоретическия си орган „Ново време“, на цялата друга текуща и периодическа преса у нас, радиото, телевизията и др. за широка икономическа просвета сред възрастните и за повишаване на тяхната икономическа култура. Явно е при това положение, че е съвсем неправилно да се осакатява обучението по икономическа география — респективно икономическата просвета на подрастващите поколения от нашия народ, т. е. на утрешните стопански дейтели. Правилното решаване на този въпрос има и важно политическо значение. За доказателство ще приведем няколко примера:

На XXII конгрес на КПСС бяха дадени научни обяснения и определения на редица въпроси и събития, свързани с развитието на света през нашата епоха, с прехода от капитализъм към социализъм и от социализъм към комунизъм. Всички тези въпроси са изключително из областта на стопанския и политическия живот на страните — нещо, което се изучава в курса по икономическа география на страните. За изучаването на тези въпроси от възрастните партията организира ежегодно стотици хиляди учебни звена и групи, в които се обучава всеки втори и трети човек. За учащата се младеж същата просвета трябва да се извърши главно чрез съответните учебни предмети, а както вече изтъкнахме — това е главно икономическата география. При тази дисциплина икономическите въпроси на идеологическата работа на партията се изучават, и то на конкретна фактическа географска основа, което е извънредно важно условие, за да може тази просвета действително „да проникне дълбоко в ума и сърцето буквално на всеки труженник на социализма и комунизма“, изискване, поставено изрично от VIII конгрес на БКП (5, стр. 185).

Същият конгрес дава указания, че е „необходимо да се повишава боевата настъпателност на нашата идеологическа работа, да се разобличават различните съвременни буржоазни теории, насочени към разкрасяване на прогнилия съвременен капиталистически свят, да се разкриват дълбоките и непримирими противоречия на империализма. На реакционния антинаучен и антинароден характер на съвременните буржоазни икономически и политически теории нашата идеологическа работа трябва да противопостави освободителния и прогресивен характер на комунистическия строй, най-широко да се изтъкнат неговите неизмерими преимущества“ (5, стр. 190). Никой не е в състояние да оспори и отрече, че икономическата география на страните стои най-близко и е свързана на фактическа основа най-тясно с третирането и изясняването на тези проблеми. Това се признава и от теоретичния орган на МНП, сп. „Народна просвета“, което в статия, написана от един от неговите редактори, подчертава:

„Обучението по география дава широки възможности за възпитанието в социалистически патриотизъм и интернационализъм. Чрез него най-добре се разобличава космополитизмът на американския империализъм,

който се използва за безпощадно ограбване на страните, които се намират под влиянието на американските монополи. Тук най-добре се разяснява природата на космополитизма, чрез който се цели да се открият свободни пазари за американския капитализъм и да се лишат европейските народи от икономическа и политическа независимост.“ *„Всичко това ще се разкрие най-добре в процеса на изучаване географията на капиталистическите страни...“* „Изучаването на географията на капиталистическите страни дава възможност да се изтъкне изостаналостта на много народи в развитието на техните страни и тежкото положение, в което се намират работниците и трудовите селяни за сметка на такива капиталистически страни като САЩ, Англия и др. Изтъквайки едновременно с това великите строежи на комунизма в Съветския съюз, които ще преобразят лицето на природата, като я превърнат в неизчерпаем извор на блага, се подчертава превъзходството на социалистическия строй над капиталистическия“ (2, стр. 16—17, подчертаното наше — М. П.).

Както казахме, статията е написана от член на редакционната колегия не като дискуссионна, а изразява становището на МНП. Интересно е обаче, че това становище се поддържа от органа на МНП два месеца, след като самото министерство съкрати часовете по икономическа география и изхвърли изцяло изучаването на капиталистическите страни в горния курс на средното общообразователно училище.

В социалистическите страни има навсякъде правилно и принципно разбиране на значението на икономическата география при осъществяване задачите на училището. Ето например как теоретическият орган на Педагогическата академия на науките в РСФСР „Советская педагогика“ оценява ролята на географията за осъществяване задачите на училището при подготовката на подрастващите поколения:

„Важно мироведно значение има изучаването на географската среда като едно от постоянните и необходими условия на материалния живот на обществото. *Особено внимание е необходимо да се обърне на преподаването на курса по икономическа география, където учениците получават знания за главните черти на стопанството в СССР, на социалистическите и на капиталистическите страни, знания за закономерностите и географското разпространение и развитие на стопанствата им в зависимост от общественно-икономическия строй на страните. Разкривайки особеностите на стопанството в социалистическите и капиталистическите страни, курсът по икономическа география способствува учениците да разберат основното съдържание на съвременната епоха — прехода от капитализъм към социализъм и победното шествие на народите към комунизъм“* (10, стр. 8, подчертаното наше — М. П.).

За разлика обаче от нас в СССР не само на теория, но и на практика оценяват действително ролята на икономическата география и затова са ѝ отделили достойно място в горните класове

на общообразователното си училище — два курса по два часа седмичен хорариум, а сега се поставя сериозно въпросът и за трети курс — за изучаване икономическата география в последния клас на средното училище — нещо, което вече е осъществено в Югославия и в някои капиталистически страни.

Накрая трябва да обърнем внимание, че решенията на VIII конгрес на БКП за икономическата просвета и култура са наложени от нуждите на живота. Ако може сега да се говори за някакви слабости в нашето производство, а такива все още има, много от тях се дължат главно на икономическа основа, на недостатъчно познаване и отчитане в практическата работа на икономическите научни основи и изисквания на производството изобщо и на конкретната икономика на отделните предприятия в частност. Ежедневната практика на нашите производствени предприятия доказва по безспорен начин, че и сега и особено през следващите десетилетия, когато ние ще започнем да изграждаме основите на комунистическото стопанство, всеки практически работник в производството, всеки среден техник, всеки инженер, всеки счетоводител и всеки ръководител на предприятие трябва да притежава необходимата икономическа култура, икономически познания. Икономическата култура е едно от важните условия за повишаване съзнателността и активността на всеки труженник в материалното производство, чрез което пък ще се стигне до по-висока производителност на труда и до по-ниска себестойност на производството. Ето защо техниката и икономиката както вървят ръка за ръка в социалистическата практика, така трябва да вървят и в училището, което подготвя кадрите си главно за практиката, за материалното производство.

Повод за поставянето и разглеждането на повдигнатия от нас въпрос е премахването на курса по икономическа география на страните в новия учебен план за средното общообразователно училище и намаляването на часовете за икономическата география на България. Обаче, както се вижда и от изложеното, този въпрос е много по-широк, по-сложен и се отнася въобще за икономическата подготовка и култура на стопанския труженник в комунистическото общество. Поставен в такъв аспект, този въпрос излиза далеч от рамките на общообразователното училище и важи в същата степен и за всички специални техникуми и училища, които подготвят кадри за стопанския фронт.

Това също така иде да потвърди, че всички изтъкнати от нас съображения и доводи задължават ръководителите на образователното дело у нас да поставят въпроса за икономическата просвета на учениците на широко обсъждане, за да се създаде едно общо и правилно разбиране по него, а във връзка с това и икономическите дисциплини, респективно и икономическата география,

да намерят своето правилно и действително необходимо място в нашата образователна система.

Вземайки под внимание единадесетгодишния курс на обучение, ние смятаме, макар икономическите знания да изискват решително увеличение, че практически не е възможно да се въвежда сега нова икономическа дисциплина. Абсолютно необходимо и напълно възможно е обаче най-напред да се осигури достатъчно място за икономическата география и особено за икономическата география на България, която трябва да стане задължителен общообразователен предмет без изключение във всички средни специални и професионално-технически училища (в последните в съкратен и профилиран вид съобразно с характера на училището). Заедно с това да се въведе изучаването и на избрани въпроси от политическата икономия при курса по „Основи на комунизма“.

В учебния материал по икономическа география трябва обаче да се извърши основна преработка. На мястото на огромния номенклатурен, ненужен и маловажен фактически и статистически материал трябва да се поставят избрани теоретически въпроси от икономическата география като наука, познаването на която ще намери широко използване от учениците след завършване на училището като непосредствени труженици в производството. Ограниченият обем на статията не ни позволява тук да разгледаме подробно въпроса за съдържанието и научната трактовка на учебния материал. Ще се задоволим обаче да подчертаем, че географската общественост е направила досега съвсем малко за преустройство учебната програма и учебниците по икономическа география съобразно с най-новите достижения на тази наука в света и за запознаване на широката наша общественост, включително и ръководителите на образователното дело у нас, с практическата помощ, която икономическата география оказва и може да оказва в различните области на нашия икономически живот. От тази гледна точка географите също така имат немалка вина за сегашното подценяване на географията в нашите средни училища.

ЛИТЕРАТУРА

1. Вестник „Работническо дело“, бр. 42 от 11. II. 1964 г.
2. Василев, Хр., Възпитанието в социалистически патриотизъм и интернационализъм в процеса на обучението, сп. „Народна просвета“, 1963 г., кн. 9, стр. 8—19.
3. Директиви на VIII конгрес на БКП за развитието на НРБ през периода 1961—1980 г., София, 1961 г.
4. Служебно писмо на МНП, К—М 3, от 23. X. 1963 г.
5. Живков, Т. Отчетен доклад на ЦК на БКП пред VIII конгрес на Партията Изд. на БКП, София, 1961 г.

6. Указание за организиране на учебно-възпитателната работа през учебната 1963/1964 г. в общообразователните училища, София, 1963 г.
7. *** Учебни планове на МНП за времето от 1945 до 1964 г.
8. *** Учебни програми по география на МНП за периода от 1945 до 1963 г. включително.
9. *** Учебни програми по география в европейските социалистически страни.
10. *** Формирование комунистическото мировоззрение учащихя — важнейшая задача гуманитарных предметов, жур. „Советская педагогика“, Москва, 1963, кн. 9, стр. 3—13.
11. Хрущов, Н., Отчетен доклад на ЦК на КПСС пред XXII конгрес на КП на Съветския съюз, Изд. на БКП, София, 1961 г.

DIE ROLLE UND DIE STELLE DER ÖKONOMISCHEN GEOGRAPHIE IN UNSEREN MITTELSCHULEN BEI DER GEGENWÄRTIGEN UND ZUKUNFTIGEN ENTWICKLUNG BULGARIENS

M. Petschewski

(Zusammenfassung)

Zur Zeit der Volksregierung wurden in Bulgarien mehrmalige Reformen im Unterrichtsstoff der Mittelschulen durchgeführt. Der Zweck dieser Reformen war die Arbeit in den Mittelschulen enger mit dem Leben zu verbinden. Die letzte Reform wurde während des Schuljahres 1963—64 durchgeführt. Im Unterrichtsplan des letzten Schuljahres wurde die Anzahl der Stunden der ökonomischen Geographie um 2-mal vermindert. Etappenweise wurde der Kursus «der ökonomischen Geographie der Länder der Welt» zweimal ganz verkürzt. Der Kurs «der ökonomischen Geographie Bulgariens» wurde im Vergleich zu demselben Kurs des Unterrichtsplanes des Schuljahres 1960—61 um 42% verkürzt. Unserer Meinung nach beruht diese Verkürzung auf keinen wissenschaftlich-pädagogischen Grund und ist nicht auch zweckmäßig. Der Kurs der ökonomischen Geographie hat eine wichtige Rolle für die Gestaltung der Kultur und für die Anschauung und Erziehung unserer jungen Generation gespielt und wird auch weiter spielen. Über die wichtige Rolle der ökonomischen Geographie in dieser Hinsicht wurde im offiziellen Organ des Ministeriums selbst viel geschrieben und zwar nach der Bewilligung des letzten Unterrichtsplanes. Von der wichtigen Rolle der ökonomischen Geographie steht auch in dem theoretischen Organ der APW der R.S.B.R. «Sowjetskaja Pädagogika» — Heft Nr. 9 des Jahres 1963, ausdrücklich geschrieben. In den Beschlüssen des 8. Kongresses der BKP wurde es mehrmals darauf aufmerksam gemacht, daß in der jetzigen und in der folgenden Periode, die Grundfragen der politisch-aufklärerischen Arbeit der Partei selbst die ökonomischen Fragen und die ökonomische Politik sein werden. In der Mittelschule hat die ökonomische und die politische Geographie der Weltländer und Bulgariens die engste Beziehung zu diesen Fragen.

Aus diesem Grunde darf in der Mittelschule die Anzahl der Stunden der ökonomischen Geographie nicht vermindert werden, sondern sogar vermehrt. Die praktischen Bedürfnisse des sozialistischen Aufbaus in diesem Lande erfordern dies. Alle wirtschaftlichen Mitarbeiter — vom Leiter an bis zum einfachen wirtschaftlichen Arbeiter, müssen die ihnen bei der Arbeit notwendige ökonomische Kultur und notwendiges Wissen haben. Dies erfordert, daß das Erlernen der ökonomischen Geographie (ihrem Charakter nach) auch in den Gewerben- und Handwerkschulen als allgemeines bildendes Fach pflichtgemäß eingeführt wird.

Die Lebensbedürfnisse verlangen gründliche Reformen im Inhalt und beim Vertragen des Lehrstoffs.